

сущность; каким образом образ и форма, функция и форма, конструкция и форма композиционно решают формообразующие основы и креативную сущность сакральности пространственной среды в церковной архитектуре.

Ключевые слова: образ, форма, функция, конструкция, композиция, формообразование, пространство, среда.

Annotation

This article to examine the space as a principal component to be formed the temple structure as a place to show her essential of sacrality; how to exactly image and form, function and form or construction and form creation task and essence to creat the sacrality space in the temple construction of Ukraine.

Key words: shape, form, function, construction, composition, form creation, space, environment.

УДК 725.8

О. Є. Воронка

Аспірантка кафедри АПЦБіС

Київський національний університет будівництва і архітектури

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОЕКТУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАКЛАДІВ В М.КИЄВІ

Анотація: у статті розглянуто сучасний стан проектування та експлуатації фізкультурно-оздоровчих закладів України на прикладі міста Києва. Виявлені основні тенденції розвитку фізкультурно-оздоровчих закладів, сформовані вимоги, щодо їх проектування.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровчі заклади, масовий спорт, спортклуби, здоров'я нації.

Постановка проблеми. Спорт - це невід'ємна частина життя практично будь-якої людини. Спорт визначає світ, в якому людина розвиває самого себе. Стан здоров'я населення є важливим показником розвитку суспільства. Тому діяльність держави зорієнтована на формування здорової, повноцінної людини, що знаходить своє відображення у відповідних законодавчих актах. Наприклад, в указі Президента України № 640/2008 «Про пріоритети розвитку фізичної культури і спорту в Україні», йдеться мова про потребу реструктуризації та покращення матеріально-технічної бази. [1] Постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 р. № 707 Про затвердження державної цільової

соціальної програми розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках зорієнтована на збільшення кількості спортивних закладів та покращення їхньої якості, як державним коштом, так і приватним капіталом.[1]

Сьогодні, у зв'язку із стрімким науково-технічним прогресом, проблема охорони здоров'я мешканців міст набула пріоритетного соціального значення. Основними соціальними недоліками XXI століття є накопичення негативних емоцій без фізичного розвантаження, переїдання і гіподинамія. Проблемність ситуації загострюється погіршенням стану довкілля в Україні. Все це показує актуальність необхідності створення нових фізкультурно-оздоровчих закладів та реструктуризацію існуючих. Замала кількість фізкультурно-оздоровчих закладів в Україні зумовлена такими проблемами:

- невідповідність стану матеріально-технічної бази сучасним вимогам
- обмеженість переліку видів спорту, якими можна займатись в існуючих ФОЗ
- недоступність сучасних закладів більшості населення, в зв'язку із великою економічною вартістю.

Все це призводить до необхідності приведення матеріально - технічної бази фізкультурно-оздоровчих закладів до сучасних соціальних та економічних реалій, вимагає додаткових досліджень стосовно проблеми, а також практичних рекомендацій у сфері вдосконалення архітектурно-планувальної організації фізкультурно-оздоровчих закладів масового обслуговування для сучасних міст України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній літературі представлені окремі аспекти дослідження деяких фізкультурних та спортивних закладів вузького напрямку. Наприклад, Крушельницький Р. О. досліджував нові види спорту та архітектурно-планувальну організацію фізкультурно-оздоровчих споруд.[3] Зобова М. Г. досліджувала фізкультурно-спортивні комплекси.[4] Загальна тема фізкультурно-оздоровчих закладів розкрита не повністю.

Мета даної статті – провести аналіз та виявити сучасні тенденції проектування та розвитку фізкультурно-оздоровчих закладів на прикладі міста Києва.

Основна частина. Містобудівні характеристики набули істотних змін за останні роки. Найсильнішим чинник – зміна тяготіння фізкультурно-оздоровчих закладів з зони проживання в зону магістральних перетинів та робочих місць. Сучасні приватні власники центрів, задля активізації спорту у масового населення популяризують заняття спорту у офісних працівників до роботи чи після, в обідню перерву. Таким чином сучасне якісне санітарно-

гігієнічне обладнання перевели частину фізкультурно-оздоровчих центрів до офісної та бізнес забудови.

Згідно Генерального плану міста Києва передбачається збільшення ємності та кількості масових спортивних та фізкультурно-оздоровчих закладів загальноміського та місцевого рівня майже в два рази.[5]

Таким чином містобудівні аспекти, політика держави та приватний капітал сприяють розвитку та збільшенню кількості фізкультурно-оздоровчих закладів. Але розосередження в міській мережі змінюється. Вона не рівномірна і це привід до подальшого дослідження.

Матеріально-технічна база фізкультурно-оздоровчих комплексів набула істотних змін на останні роки. Аналіз сучасної матеріально-технічної бази фізкультурно-оздоровчих закладів для масового використання поділив їх на три умовні типи:

Перший тип «Нова мережа». Данний тип більш характерний для брендівих мереж ФОЗ. В Україні це Типу «Спорт Лайф», «Здоров'я». За кордоном це «Fit Curves», «Golg Gim», «Body Art Fitness». В місті Києві кілька років тому почалась активна популяризація спортивної мережі «Спорт-лайф» (Рис.1). Приватний капітал цієї компанії створив сучасні фітнес клуби, центри дозвілля різної площі та наповнення видами спорту та активності населення. Загалом ці центри займають переважно вбудовані позиції, рідше окремо-стоячі будівлі. Аналізуючи підхід проектувальників цих центрів виокремлюються такі прийоми організації:

- інтеграція в існуючий простір
- доступність мало мобільних груп населення
- адаптивність простору до дитячої активності
- новітні матеріали та конструкції
- якісне технологічне забезпечення приміщень
- продумана архітектурно-планувальна структура
- гнучкість планування

Головний фасад

Функціональне зонування

Рис.1 Фізкультурно-оздоровчий заклад «Sport Life»,
м.Київ, пр-т Маяковського 4б.

Таким чином, якісно новий підхід у проектуванні фізкультурно-оздоровчих центрів можна побачити у використанні методів, що притаманні закордонним проектувальникам, а на теренах української архітектури тільки починають свій розвиток та використання.

Плюси: якісний простір, новітнє обладнання, додаткові послуги, зручність розташування, вбудовані приміщення, якісно вентилязовані приміщення

Мінуси: висока економічна вартість, обмеженість видів спорту найпопулярнішими, довгостроковий процес створення

Другий тип «Пристосований підвал». Проблема другого типу сучасних фізкультурних закладів постає у їх стихійності. Коли спортивні клуби, центри йоги та бойових мистецтв, тенісні клуби починають з'являтися у підвалах існуючої забудови. Вони виглядають інакшим чином. Загалом – адаптовані підвали мало піддаються переплануванню. Проблемним стає розміщення обладнання, необхідних зон для тренування, погані комунікації та зв'язки між роздягальнями та залами.

Плюси: знаходяться в забудові, легка доступність споживачів, доступними з точки зору економічності, швидкими у створенні та простими в експлуатації.

Мінуси: відсутня гарна вентиляція, негабаритні приміщення, прохідні приміщення, погані комунікаційні зв'язки, створення додаткових джерел шуму та вібрації.

Третій вид «Старий спортцентр». Це реприватизовані спортивні приміщення старих спортивних центрів, що адаптовані до сучасного споживача. Загалом такі центри масової фізичної активності адаптовані і пристосовані до занять спортом. Користуються популярністю у населення. Їх

великий недолік – це мала кількість та застарілість устаткування. Такі центри зазвичай більш направлені на підтримку і розвиток олімпійських резервів. Загалом такі центри частіше адаптують під дитячі групи і вони рідше доступні більш широким верствам населення.

Плюси: відповідність приміщення функції, легкість перепланування, широкий вибір фізкультурно-оздоровчих функцій.

Мінуси: мала кількість, занедбаність, застарілість устаткування, незручність розміщення

Матеріально-технічна база на території України адаптується до сучасних потреб споживача і активно розвивається.

Поява нових видів спорту на території України висуває необхідність покращення типології фізкультурно-оздоровчих закладів, устаткування залів та ін.. В 2014 році в реєстр видів спорту України було додано 24 нових видів спорту (серед яких, гольф, кьорлінг, петанк, регбі), а матеріально-технічної бази для них не створено. [6] Нові види спорту задають необхідність створення нормативів по площі та приміщенням, необхідних для занять саме цими видами спорту. Наприклад для Флай-йоги потрібні додаткові кріплення на стелі, щоб фіксувати ремені, на яких спортсмен виконує вправи. А для Паркуру потрібні різні види перешкод, щоб тренувати вміння стрибати та лазити.

«Поява на сучасному ринку значної кількості приватного капіталу у сфері фізкультурно-оздоровчих закладів створює необхідність покращення та розширення матеріально-технічної бази. Велике значення в комерційному аспекті розвитку спорту має якість архітектури спортивних споруд.» [4, с.3]

Приватний капітал це великий прорив у розвитку матеріально-технічної бази українського спорту. Він дає нові принципи проектування та розвитку. Такі як, вбудовані спорт центри у комплекси відпочинку. Поява фізкультурно-оздоровчих закладів вузького профілю, та поява мереж. Тим самим вони більше популяризують здоровий спосіб життя та заняття спортом.

Приватний капітал призводить до появи нових закладів, переформування старих, змінення матеріально-технічної бази міст України.

Висновки. Сучасні тенденції проектування фізкультурно-оздоровчих закладів в м. Києві спрямовані за декількома основними напрямками. Такі як: поява нових мереж спорт центрів, активізація старих фізкультурно-оздоровчих закладів і перепланування підвалів. Всі вони спрямовані на тенденцію розвитку, збільшення та покращення матеріально-технічної бази. Покращуються містобудівні позиції закладів. Місце знаходження яких тяжить, як до місця проживання та роботи споживачів, так і до великих комунікаційних вузлів. В Україні збільшується різноманіття представлених видів спорту. Зали та площі для занять набувають все більшої універсальності і гнучкості. Приток

приватного капіталу значно розширює можливості та популяризує фізкультурно-оздоровчу діяльність у населення України та, зокрема, міста Києва.

Список літератури

1. Указ Президента України № 640/2008 «Про пріоритети розвитку фізичної культури і спорту в Україні», [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: zakon2.rada.gov.ua.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 р. № 707 Про затвердження державної цільової соціальної програми розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках, [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: zakon2.rada.gov.ua.
3. Крушельницький Р. О. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих споруд у структурі житлової забудови: автореф. дис. ... канд. архіт. наук : спец. 18.00.02; - Львів, 2014. – 21 с.
4. Зобова М. Г. Принципы архитектурно-градостроительного проектирования и модернизации физкультурно-спортивных комплексов (на примере городского округа Самара): автореф. дис. ... канд. арх. наук: 18.00.02. - М, 2009.
5. Генплан на 2025 рік /[Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: kievgenplan.grad.gov.ua/
6. Реєстр видів спорту України/[Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: dsmsu.gov.ua

Аннотация

В статье рассмотрено современное состояние проектирования и эксплуатации физкультурно-оздоровительных учреждений Украины на примере города Киева. Определены основные тенденции развития физкультурно-оздоровительных учреждений, сформированы требования для их проектирования.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительные учреждения, массовый спорт, спортклубы, здоровье нации.

Annotation

The article deals with the current state of the design and operation of sports and recreational facilities on the example of Ukraine in Kiev. The main trends in the development of sports and recreational facilities, formed the requirements for their design.

Keywords: sports and health institutions, mass sports, sports clubs, health of the nation.